

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри музичного мистецтва Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка Єременко Ольги Володимирівни на дисертаційну роботу Цуй Хаожань «Формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій», подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дослідження. Заявлена в дисертаційній роботі проблема є своєчасною і необхідною, тому, що пов'язана з проникненням комп'ютерних технологій у всі сфери сучасної життєдіяльності. У зв'язку з модернізацією освітньої системи, яка передбачає процеси гуманізації й демократизації суспільного життя, актуалізується питання пошуку інноваційних підходів до формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва саме шляхом використання комп'ютерних технологій.

Тому актуальність і доцільність дослідження задля вирішення порушеної автором проблеми не викликає сумнівів.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що вперше в українській педагогічній науці здійснено цілісне дослідження процесу формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій, а саме: розроблено компонентну структуру пізнавальної активності молодших школярів у єдності мотиваційного, інтелектуально-процесуального, особистісно-пізнавального компонентів; обґрунтовано модель і методику формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій у складі: наукових підходів (особистісно зорієнтованого, діяльнісного); принципів (діяльнісного освоєння мистецтва, формування інтересу до музичної діяльності, захопленості музичною діяльністю, варіативності та гнучкості, розвитку естетичного почуття, свідомості та активності, науковості, зв'язку навчання з практикою, системності, доступності, наочності); методів (наочний, словесний, практичний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний (частково пошуковий); педагогічних умов (запровадження навчального комплексу «Мистецтво й комп'ютерні технології в початковій школі»; організація сучасного цілісного інформаційно-освітнього середовища, що сприятиме підвищенню інтенсивності та результативності процесу

формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій; запровадження особистісно зорієнтованого підходу в процесі формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій); форм (урок мистецтва, позакласні заходи, музична творчість, драматизація пісень, казок, музичні концерти, імпровізації); засобів (навчальний комплекс «Мистецтво й комп'ютерні технології в початковій школі»; комп'ютерна техніка (синтезатори, комп'ютерні програми, мінусовки, інтерактивні мультимедійні диски); електронний ресурс (каталог репродукцій картин зарубіжних та вітчизняних художників, представників минулого та сьогодення; каталог відеоуроків з образотворчого мистецтва; каталог електронних акомпанементів до пісень; відеофрагменти та ігри). Встановлено критерії та показники: мотиваційно-вольовий (мотиви навчання; прояв пізнавального інтересу до мистецтва; здатність до мобілізації фізичних і розумових сил у процесі оволодіння знаннями та способами в галузі мистецтва); пізнавальний (сформованість мистецьких знань, умінь, навичок; успішність у виконанні різних мистецьких завдань; інтенсивність участі у різних видах мистецької діяльності); особистісний (енергійність, активність на уроках мистецтва; допитливість; сумлінність). Визначено рівні сформованості досліджуваного утворення: високий (творчий рівень), достатній (евристичний рівень), середній (пошуково-репродуктивний рівень), низький (репродуктивний рівень).

Удосконалено теоретико-методичну основу формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій шляхом розроблення моделі та методики формування означеного цілісного утворення. Подальшого розвитку набули наукові уявлення про зміст та специфіку формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій, та механізми її актуалізації.

Ступінь обґрунтованості наукових висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація складається із анотацій, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (200 найменувань, із них 7 – іноземною мовою) та 4 додатків на 17 сторінках. Дисертація містить 10 таблиць і 8 рисунків. Загальний обсяг роботи – 214 сторінок, із них основного тексту – 156 сторінок.

Аналіз тексту дисертації та ретельне вивчення публікацій Цуй Хаожань надають підстави для висновку щодо наукової обґрунтованості й достовірності отриманих результатів. Крім того, вивчення матеріалів

дисертації дозволяє стверджувати, що здобувач належним чином володіє теоретичними аспектами вирішення наукового завдання та використовує комплекс методів дослідження.

Детальне вивчення наукової літератури надало можливість Цуй Хаожань переконливо висвітлити сутність ключового поняття дисертаційного дослідження та похідних від нього «активність», «пізнавальна активність», «діяльність», «індивідуальна активність», «пізнавальна діяльність», «комп'ютерні технології», «творчість». Цуй Хаожань сформулював авторське трактування поняття «пізнавальна активність молодших школярів» як інтегративного особистісного утворення, яке знаходить свій прояв в інтенсивному вивченні дійсності, породжується потребою та передбачає стійкий інтерес і готовність до свідомої творчої пізнавальної діяльності.

Обґрунтованість наукових положень та висновків даної дисертаційної роботи, які ґрунтуються на сучасних досягненнях у галузі педагогіки, теорії навчання та методики, не викликає сумнівів. Серед використаних методів дослідження, обраних дисертантом, найбільш продуктивними вважаються: теоретичні (індукція та дедукція, аналіз та синтез, порівняння та узагальнення філософської, педагогічної, психологічної, музично-педагогічної та спеціальної методичної літератури, дисертаційних досліджень, періодичних наукових видань, нормативних документів, навчальних планів та програм з предмету «Мистецтво»; моделювання процесу навчання мистецтву молодших школярів з використанням комп'ютерних технологій); емпіричні (методи збору та накопичення даних – безперервне, пряме і непряме спостереження, бесіда, анкетування, тестування; методи контролю та вимірювання – зрізи, тести; методи обробки даних – графічні та табличні, математичні та статистичні (кореляційний аналіз задля доведення ефективності та достовірності результатів експериментального дослідження); методи впровадження результатів дослідження у педагогічну практику – проектування педагогічного експерименту та прогнозування результатів дослідження).

Достовірність проведеного дослідження була забезпечена чітким алгоритмом дій, достатнім часом для апробації та оптимальним вибором використаних методів. Обрані сучасні методи дослідження виявилися інформативними та відповідними для реальних результатів відображення поставленої мети.

Основні результати дисертації висвітлено у 6 одноосібних публікаціях, серед яких: 3 наукові статі у фахових виданнях, 3 праці апробаційного характеру.

Значення для науки і практики одержаних результатів. Праця Цуй Хаожань має суттєве практичне значення, що визначається можливістю використання представлених положень, висновків та рекомендацій у навчальному процесі закладів загальної середньої освіти, у розробці 29 навчальних та методичних рекомендацій. Розроблені діагностувальні та формувальні методики можуть бути рекомендовані для використання в музично-педагогічній практиці освітніх закладів України та Китаю.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Структура дисертації включає анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, логічно пов'язані між собою, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Зміст дисертації докладно висвітлює ключові аспекти дослідження й відповідає визначеній меті та поставленим завданням.

Науковий апарат роботи коректно визначений, а об'єкт, предмет та мета дослідження, зазначені у вступі, відповідають темі. У вступі розглянуті наукова новизна, практичне значення, результати апробації та впровадження. Комплекс використаних методів дослідження є гармонійним для досягнення наукового пошуку.

У першому розділі висвітлено науково-теоретичні засади формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій. Детально проаналізовано проблему пізнавальної активності як особистісної якості молодшого школяра, її сутність та структура; схарактеризовано психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку та їх вплив на формування пізнавальної активності; розглянуто теоретичні та практичні аспекти комп'ютерних технологій.

У другому розділі обґрунтовано теоретико-методичні основи формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій. Визначаються наукові підходи, принципи та педагогічні умови формування досліджуваного феномену; детально викладено розроблену модель формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій.

У третьому розділі докладно висвітлено перебіг експериментально-дослідної роботи з формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій. Загальні та розділові висновки логічні й аргументовані, відображають результати та завдання дослідження, підтверджуючи досягнення визначеної мети.

Загальний висновок. Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Цуй Хаожань

«Формування пізнавальної активності молодших школярів на уроках мистецтва засобами комп'ютерних технологій» є самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Вважаємо, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 341 від 21.03.2022), а її автор, Цуй Хаожань, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Рецензент

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка

Ольга ЄРЕМЕНКО

